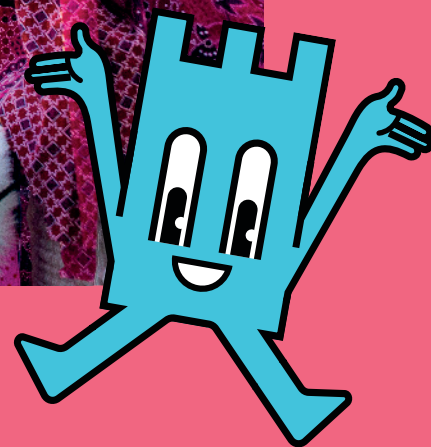

Sinte-watte?
Sinte-mette!

HAND- LEIDING

Muzisch erfgoedpakket voor
kinderen van de derde kleuterklas
t.e.m. het vierde leerjaar

Beste leerkracht,

In heel wat gemeenten rond Mechelen wordt de traditie van Sint-Maarten, of 'Sinte-Mette' zoals we hier zeggen, nog steeds levend gehouden door het enthousiasme van velen. De vieringen rond 11 november krijgen overal een eigen, unieke invulling.

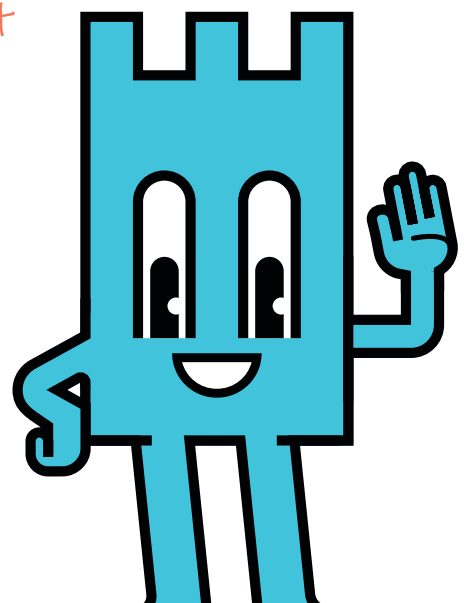
Erfgoedcel Mechelen wil graag meehelpen om deze traditie in stand te houden. Daarom hebben we dit educatieve pakket samengesteld voor jou als leerkracht. Hiermee kan je in de klas aan de slag rond de figuur, het verhaal en de gebruiken van Sinte-Mette.

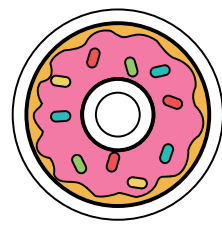
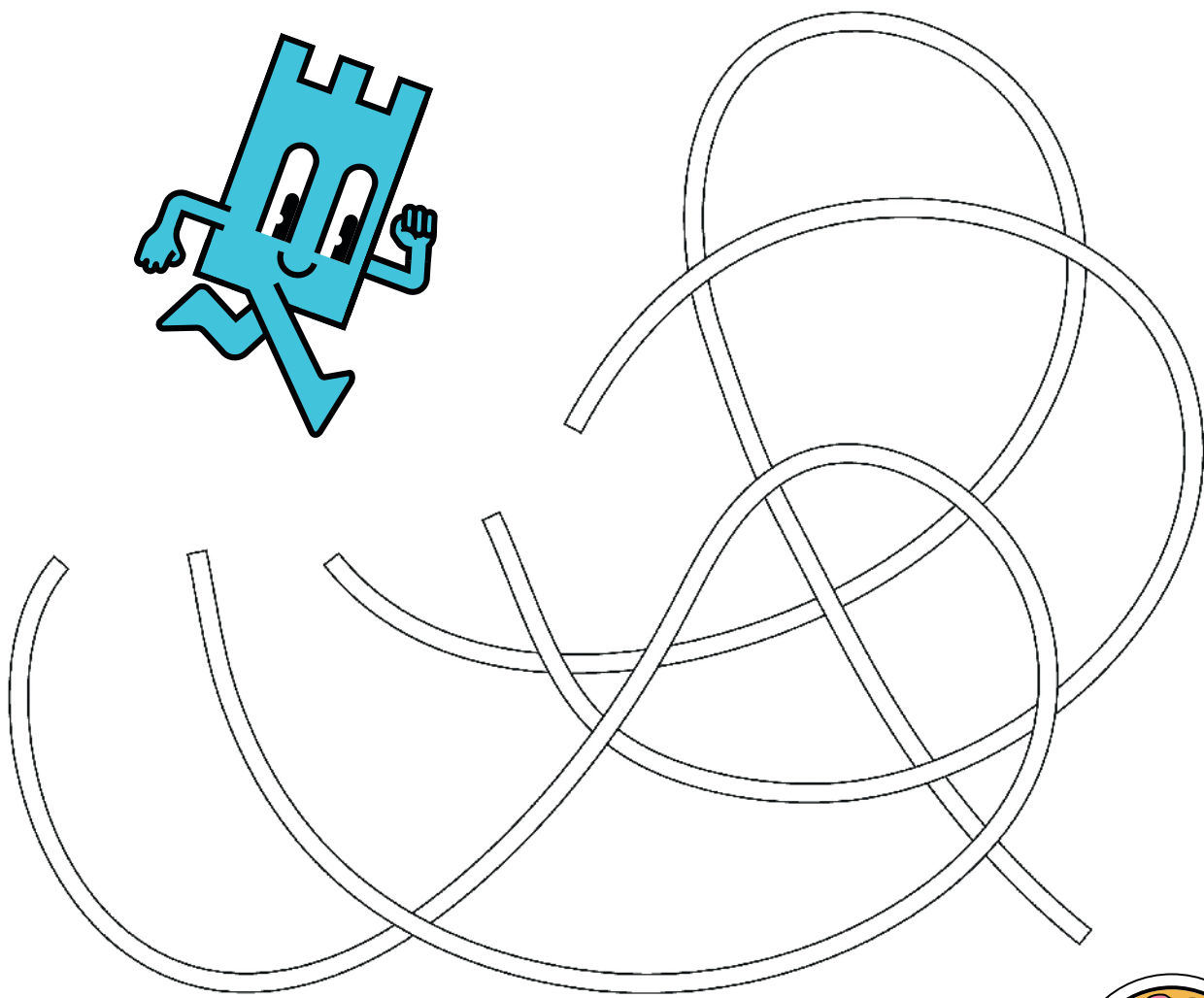
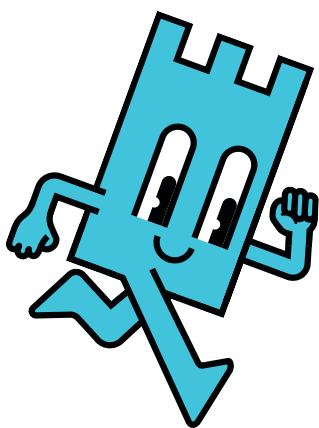
Lokale Sinte-Metteorganisaties, Mechelen Kinderstad en Flankerend Onderwijsbeleid Mechelen ondersteunen dit project. We hopen dat het lesmateriaal jou en je collega's inspireert om Sinte-Mette in de klas te brengen.

Het pakket bestaat uit twee delen. Eerst vertel je het kamishibai-verhaal 'Sinte-Watte?! Sinte-Mette!' aan je klas. Daarna kan je aan de slag met de creatieve opdrachten uit deze handleiding.

De vertelplaten, de voorleestekst en de handleiding kan je downloaden op mechelen.be/sinte-mette-pakket. Je kan ook een set platen en een kamishibai-theatertje lenen bij bibliotheek Het Predikheren.

We wensen jullie alvast
veel plezier in de klas!

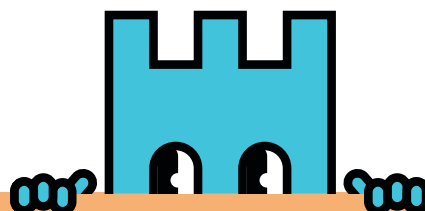
HET VERHAAL

MET EEN DIGITALE VERSIE

Ga naar mechelen.be/sinte-mette-pakket en download daar de documenten Handleiding Sinte-Mette, Voorleestekst Sinte-Mette, Kamishibai-prenten en de liedjesmap. Print de voorleestekst en hou die bij de hand. Open de PDF met de prenten op een computer en zet deze in 'volledig scherm' via 'Beeld'. Gebruik een beamer of digitaal bord om de prenten aan de hele klas te tonen. Lees het verhaal voor en druk op enter om op het juiste moment naar de volgende prent te gaan.

MET EEN KAMISHIBAI-THEATER EN LOSSE VERTELPRENTEN

Je kan de vertelplaten van het verhaal ontlenu bij bibliotheek Het Predikheren. Zet een kamishibaitheater vooraan in de klas en schuif de vertelprenten erin zodat de kinderen het titelblad zien. Haal de eerste prent eruit en lees de tekst voor die op de achterkant staat, deze hoort bij de prent die nu vooraan in het theatertje zit. Daarna haal je ook die prent weg en lees je opnieuw de tekst op de achterkant. Herhaal dit tot het hele verhaal verteld is.

Wil je de vertelprenten graag uitlenen? Heb je geen verteltheatertje of projector op school? Geen zorgen!

Erfgoedcel Mechelen werkt samen met de jeugdbibliotheek, waar je zowel de platen als een verteltheatertje kan ontlenu. Check de beschikbaarheid op mechelen.bibliotheek.be

NAVERWERKING

Kies zelf welke naverwerking het beste past bij jouw klasgroep of stel een mix van opdrachten samen die geschikt is voor je leerlingen. Achteraan in deze handleiding vind je ook een kleurplaat.

Simon, Anne en Tom vierden samen Sint-Maarten en gaan zingen aan de deuren van de huizen in hun buurt. Ze knutselen zelf een kostuum om zich te verkleeden als 'Sinte-Mette'.

Wie herinnert zich nog welke vier dingen ze aantrekken? En wat nemen ze allemaal mee op hun tocht? En waarom?

1. EEN RODE MANTEL

Toen Maarten een Romeinse soldaat was, droeg hij een rode mantel.

2. EEN MIJTER

Toen Maarten een bisschop werd, kreeg hij een mijter.

3. EEN MUZIEKINSTRUMENT

Op het feest van Sint-Maarten gaan kinderen langs de huizen om het lied van Sinte-Mette te zingen. Met een muziekinstrument klinkt het lied nog mooier.

4. EEN ZAKJE

Na een mooi optreden krijgen de kinderen vaak een snoepje of cent als beloning. Een zakje is handig om alles in te bewaren.

Bespreek deze vier voorwerpen met de klas aan de hand van vragen en activiteiten.

1. EEN RODE MANTEL

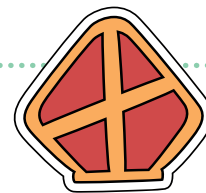
Wat deed Maarten ook alweer met zijn mantel?

Hij sneed hem in twee delen met zijn zwaard en gaf een stuk aan een arme bedelaar.

Spel: Tikkertje 'delen'

Een kind speelt de tikker (Koning Winter) en draagt een muts. Een ander kind is de verlosser (soldaat Maarten) en draagt een cape, gemaakt van een groot stuk krantenpapier. De rest van de kinderen spelen arme mensen die op straat leven.

Koning Winter probeert de arme mensen te tikken. Kinderen die getikt zijn, gaan bibberend op de grond liggen. Soldaat Maarten kan hen verlossen door zijn mantel (krantenpapier) in twee te scheuren en een stuk aan een bibberend kind te geven. Dit kind stopt met bibberen en wordt ook een verlosser.

2. EEN MIJTER

Welke heilige draagt ook een mijter op zijn hoofd?

Een bisschop mag een mijter dragen. Dus zowel Sint-Maarten (Sinte-Mette) als Sint-Nicolaas (Sinterklaas) dragen een mijter. Die van Sinterklaas is rood, maar meestal zijn mijters wit- of goudkleurig. Bij Sinterklaas staat er een kruis op, maar soms zie je ook een omgekeerde T. Mijters worden vaak mooi versierd met edelstenen, parels, borduursels en gouden linten.

Een mijter knutselen

Elke kind maakt eerst een 'basismijter'. Neem een stuk ribbelkarton (ongeveer 70 cm x 30 cm) en draai het in een buis (ribbeltjes aan de binnenkant). Meet rond het hoofd van het kind en zet de buis vast met nietjes. Duw de buis plat en teken de vorm van een mijter op de voor- en achterkant, met een hoofdband van ongeveer 5 cm. Knip nu langs de lijnen die je getekend hebt.

Vraag aan de kinderen (en juf of meester) om thuis allerlei spullen te verzamelen die je makkelijk kan opkleven om de mijter te versieren: oud behangpapier, zilverpapier, goudfolie van pralines, nepdiamantjes (te vinden bij winkels zoals Zeeman), restjes wol, snoeppapier, isolatietape, enzovoort.

Breng al deze vondsten samen in de klas en verdeel ze onder de kinderen. Door spullen te delen, kan iedereen zijn mijter mooi versieren.

Dit filmpje toont je een handig plan om zelf een mijter te maken: www.mechelen.be/sinte-mette-mijter

3. EEN MUZIEKINSTRUMENT

Op 11 november gaan veel kinderen Sinte-Mette zingen.

Heb jij dat al eens gedaan? Welk lied heb je toen gezongen? Had je ook een instrument bij je? Er zijn verschillende liedjes die je 'oep ze Mechels' kan zingen.

Is er iemand in de klas die het Mechels dialect spreekt?

Sinte-Mette luisteren

Ga naar mechelen.be/sinte-mette-pakket en luister samen naar enkele liedjes. Je kan ook de liedjesmap downloaden om meer te leren over de Sinte-Mette liedjes.

4. ZAKJE

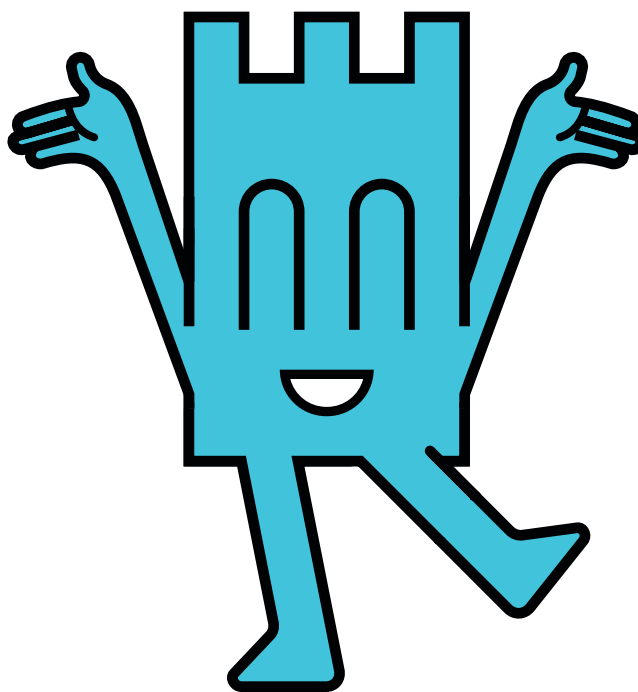
Hoe zorg je ervoor dat je veel snoep verzamelt in je zakje?

Bij Sinte-Mette gaat het om het delen, Sint Maarten deelt zijn mantel zomaar met de bedelaar, zonder iets terug te verwachten. Maar als je op straat Sinte-Mette gaat zingen, is het een beetje "geven" en "nemen". Je krijgt niet zomaar snoep. Het is ook belangrijk om je mooi te verkleden en je lied uit volle borst te zingen. Dan wordt je enthousiasme vast beloond!

Geven en nemen

Verdeel de klas in groepjes. Laat elk groepje iets speciaals bedenken om voor de rest van de klas te doen. Misschien een liedje zingen, een dansje tonen, een lesje voetballen geven tijdens de speeltijd, de klas opruimen, de drinkbekers ophalen, of de stoelen rechtzetten.

Laat elk groepje hun idee opschrijven of tekenen op een papiertje. Verzamel alle papiertjes in een zak en hang die op in de klas. Trek regelmatig een briefje uit de zak en laat de kinderen uitvoeren wat erop staat. Zo zal iedereen iets 'geven' en iets 'nemen'.

NAVERWERKING

SINTE-METTEZINGEN, EEN TRADITIE

Al vele jaren is het in Mechelen traditie om op 11 november Sinte-Mette te vieren. Kinderen trekken verkleed met bisschopsmijter en mantel van deur tot deur en zingen het Sinte-Mettelied. Het is een feest dat ouders doorgeven aan hun kinderen.

Wat is een traditie?

Een traditie is een gewoonte die al jaren bestaat binnen een groep mensen. Het kan een herdenking, een feest of het doorgeven van een verhaal zijn. Je kunt een traditie niet 'opsluiten' in een museum; je ervaart het pas echt als het gebeurt. Om te zorgen dat een traditie blijft bestaan, moeten mensen blijven praten over de traditie en deze blijven uitvoeren. Enkele voorbeelden van tradities zijn:

- Een kerstboom zetten tijdens de feestdagen
- Kaarsjes uitblazen op je verjaardagstaart
- Een jaarlijkse stoet in je dorp of stad
- In China wordt Nieuwjaar gevierd met een leeuwensdans waarbij verklede dansers langs de huizen gaan om het slechte van het vorige jaar te verjagen.
- ...

Ook het Sinte-Mettezingen is zo'n traditie. Het is belangrijk dat kinderen in Mechelen blijven zingen voor Sinte-Mette, zodat de traditie niet verloren gaat voor de volgende generaties.

ZELF SINTE-METTEZINGEN

- Wie heeft zelf al eens Sinte-Mette gezongen? Hoe was dat?
- Deden jullie ouders of grootouders dat ook? Op dezelfde manier?
- Wie heeft al iets bijzonders meegemaakt tijdens het Sinte-Mettezingen?
- Wie kan er een foto meebrengen van zichzelf in een Sinte-Mettekostuum?
- Wie kent het Sinte-Mettelied?
- Weten jullie dat er verschillende versies bestaan?
- Wie gaat dit jaar Sinte-Mettezingen?

- Als de kinderen zelf willen zingen van deur tot deur op 11 november, moeten ze zich goed voorbereiden. Ze kunnen alvast naar de Sinte-Metteliedjes luisteren op mechelen.be/sinte-mette-pakket.
- Laat je leerlingen nadenken over hoe ze zelf een mijter of mantel kunnen maken. Maak één van de verkleedstukken samen in de klas en moedig de leerlingen aan om thuis verder te werken aan hun eigen verkleedstukken.

EEN MIJTER KNUTSELEN

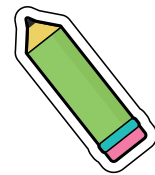
Zie idee bij naverwerking eerste en tweede leerjaar.

EEN MANTEL MET SLUITSYSTEEM

Heel vaak gebruiken kinderen een oud laken als mantel, maar dat is niet altijd mooi of praktisch. Laat de kinderen zelf een alternatief bedenken voor een gewone knoop. Ze kunnen denken aan materiaal of technieken zoals touw, haakjes, ketting, klittenband, plakband, naaien, een sluitspeld of een splitpen om een lap stof rond hun hals vast te maken.

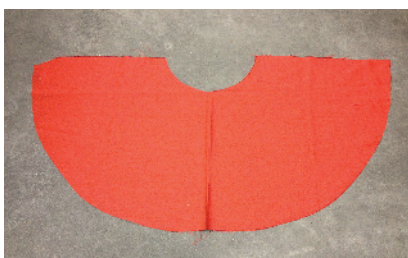
Wat heb je nodig per kind?

- Een stuk stof dat dubbel zo lang is als de breedte (bijv. 60 cm x 120 cm, liefst in het rood)
- een stift en een schaar
- een stuk karton, een potlood en lijm
- goud- of zilverpapier (goudfolie van pralines kan je kopen bij winkelketens zoals AVA)
- een mooi lint of touwtje van ongeveer 40 cm
- twee grote veiligheidsspelden

Hoe maak je het?

- 1.** Vouw het stuk stof dubbel tot een vierkant. Teken twee bogen op de stof zoals op de foto en knip langs de lijnen. Je hebt nu de vorm van de cape.
- 2.** Maak een sluiting zodat de cape niet van de schouders valt. Knoop de uiteinden van het lint vast aan de kleine rondjes op elke sluitspeld.
- 3.** Neem een stuk karton, teken acht kleine rondjes erop en knip ze uit. Plak goud- of zilverfolie op de voor- en achterkant van elk rondje.
- 4.** Prik vier van de rondjes op elke sluitspeld en spreid ze uit. Bevestig de sluitspelden aan de cape. KLAAR!

SINTE-METTE VROEGER EN NU, HIER EN DAAR

Vroeger was Sinte-Mette zingen een traditie die vooral in lokale gemeenschappen gevierd werd. Vandaag roepen we alle Mechelaars op om mee te doen met Sint-Maarten! Het feest wordt niet alleen in Mechelen gevierd, maar ook in andere Belgische steden, en zelfs in Nederland, Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk. Elk land, of elke streek, heeft zijn eigen manier om dit feest te vieren.

ZELF EEN KAMISHIBAI-VERHAAL MAKEN (OVER SINT-MAARTENTRADITIES)

1. Verdeel de klas in 5 groepjes en geef elk groepje een infokaartje met informatie over een specifiek Sint-Maartensgebruik (zie verder in de handleiding).
2. Laat elk kind in het groepje één tekening maken op een A3-blad die past bij hun Sint-Maartensfeest. Dit kan met potlood of stift, of als je meer tijd hebt, met andere materialen.
3. Zodra iedereen klaar is, presenteert elk groepje hun tekeningen en vertelt wat er op hun infokaartje stond. Als je een kamishibai-theater hebt, kunnen ze hun tekeningen daarin schuiven voor de presentatie.

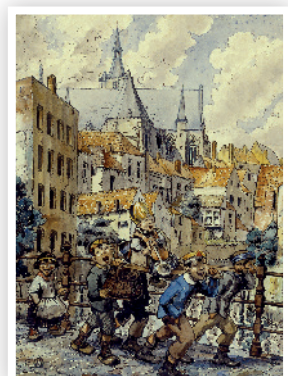
INFOKAART SINT-MAARTEN IN MECHELEN

Sinte-Mette oep de kruk

In Mechelen was het vroeger een traditie dat groepjes kinderen Sinte-Mette gingen zingen met een 'Sinte-Mette oep de kruk'. Dit betekende dat de kleinste en lichtste van de groep, verkleed als Sint-Maarten, op een draagstoel zat. Deze stoel werd gedragen door de andere kinderen. De 'Sinte-Mette' had ook een pollepel in de hand. Na het zingen werd er een snoepje of een cent in de pollepel gelegd.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: Sint-Maarten in Mechelen.
- Kinderen zingen Sinte-Mette aan een deur.
- Een kruk
- ...

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN OOSTENRIJK EN DUITSLAND

Sint-Maartensganzen

Volgens een oud verhaal was Sint-Maarten een beetje verlegen. Toen men hem vroeg om bisschop te worden, verstopte hij zich in een ganzenhok. Het gesnater van de ganzen verrade zijn verstoppiek, en zo werd hij gevonden. Later besloot hij toch om bisschop te worden. Daarom staat er bij de feestvierders in Oostenrijk en Duitsland altijd een lekkere gebakken gans op het menu tijdens Sint-Maarten.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: Sint-Maartensganzen in Oostenrijk en Duitsland.
- Maarten met verlegen wangetjes.
- Maarten in een ganzenhok.
- ...

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN HOMBEEK

De pop van Sinte-Mette den oude

In Hombeek is er een bijzondere traditie op de laatste zondag voor 11 november. Dan trekt er een lichtstoet door het dorp, waarbij soldaat Maarten op een wagen rijdt en snoepjes uitdeelt aan de kinderen. Na de stoet verzamelen de mensen rond een pop die Maarten als soldaat voorstelt, genaamd “Sinte-Mette den oude”. Deze pop wordt daarna verbrand. Zo verdwijnt de oude soldaat Maarten en verandert hij in de nieuwe Maarten: de bisschop Sint-Maarten.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: De pop van Sinte-Mette den oude in Hombeek.
- Mensen met kaarsjes in hun handen lopen in stoet.
- De soldaat Maarten staat op een wagen.
-

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN LIMBURG

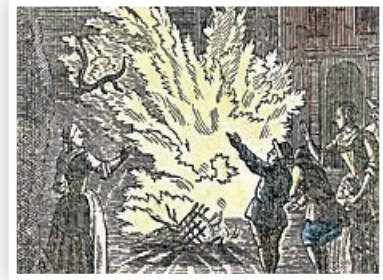

Sint-Maartensvuur

In veel steden in Limburg verzamelen de mensen op de avond voor 11 november in de kerk. Ze luisteren daar naar het verhaal van Sint-Maarten. Na het verhaal steken ze lampionnen aan en lopen in een stoet naar een plek waar een groot vuur wordt aangestoken. Iedereen is welkom om zich bij het vuur op te warmen en te genieten van een warm drankje.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: Sint-Maartensvuur in Limburg.
- Mensen verzamelen in de kerk.
- Maarten deelt zijn mantel met de bedelaar (verhaal waar de mensen naar luisteren).
- ...

INFOKAART

SINT-MAARTEN IN IEPER EN VEURNE

Bietenkoppen

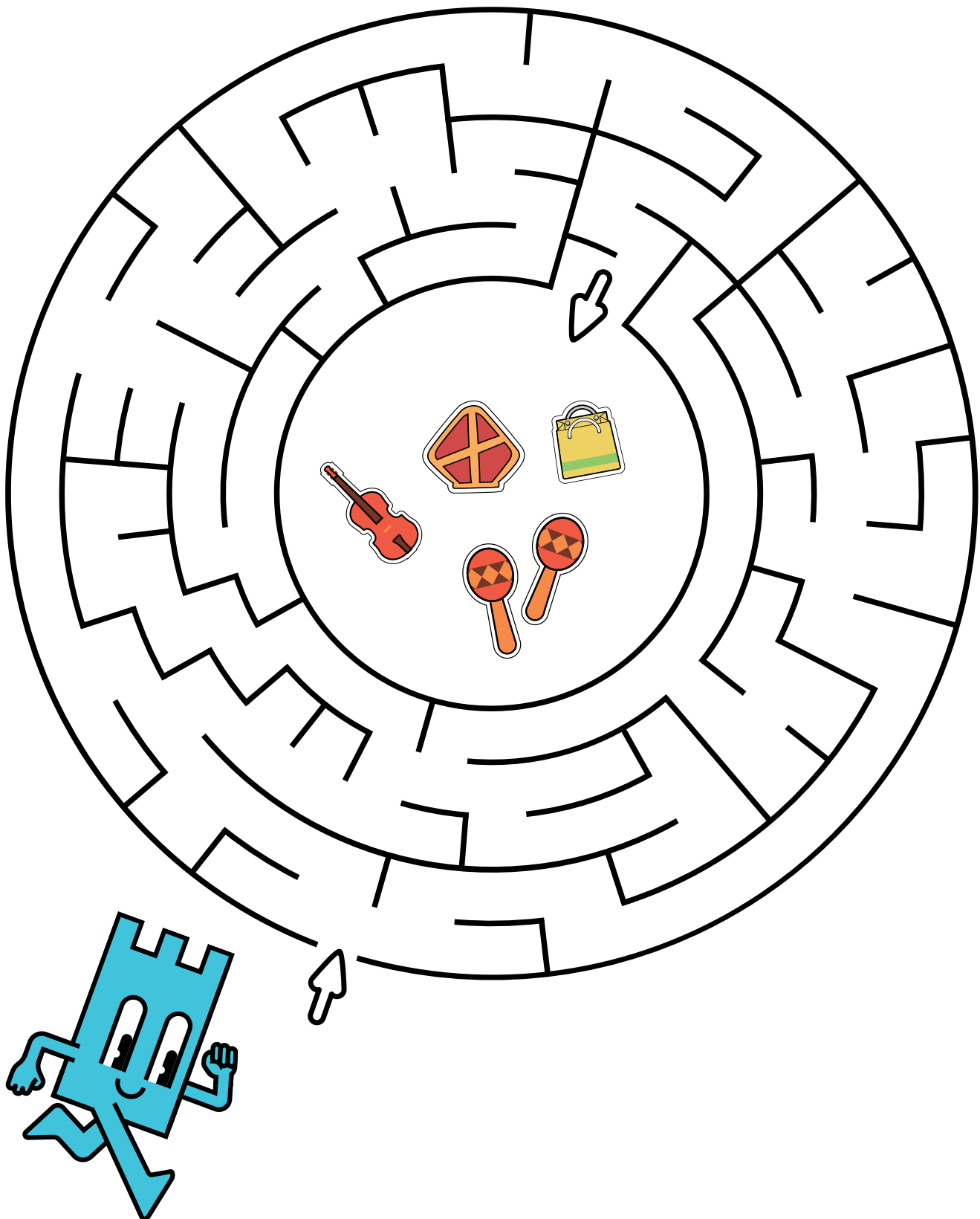
In Ieper en Veurne maken kinderen bietenkoppen. Ze maken een suikerbiet helemaal hol en snijden er vormen van ogen, neus en mond uit. De bietenkop wordt aan een stok gehangen met een ijzerdraad en een kaarsje wordt erin geplaatst. De suikerbiet, die uit de donkere grond komt, verlicht de nacht een beetje, net zoals Sint-Maarten die licht bracht in de duisternis.

Splits het verhaal op in 6 beelden of gebeurtenissen:

- Titelblad: Bietenkoppen in Ieper en Veurne.
- Een suikerbiet en mes.
- Een suikerbiet met uitgesneden gezichtje.
-

HELP ROMMY ZIJN SPULLEN
VERZAMELEN OM TE GAAN ZINGEN!

COLOFON

EINDTERMEN

- Mens en maatschappij – Mens - Ik en de ander
- Mens en maatschappij – Tijd – Historische tijd
- Muzische vorming – Beeld
- Muzische vorming – Muziek
- Muzische vorming – Drama
- Muzische vorming – Attitudes
- Nederlands – Spreken en luisteren
- Sociale vaardigheden – Domein Relatiewijzen
- Sociale vaardigheden - Domein Samenwerking
- Wetenschappen en techniek - Techniek

COLOFON

Dit Sinte-Mettedossier kwam tot stand met de inhoudelijke steun van vele betrokkenen:

Basisschool De Zonnebergen Walem, Flankerend Onderwijsbeleid Mechelen, Dienst Sociale Cohesie, Dorpshuis Hombeek, Dorpshuis Walem, Dorpsraad Walem, Heemkundige Kring, Hoembeka, Mechelen Kinderstad, Sinte-Mette-comité Hombeek, Tom Kestens, Sinte-Mettegenootschap, Wijkhuis Battel, Wijkraad Battel.

COORDINATIE

Erfgoedcel Mechelen

CREATIE

vzw Casa Blanca

Stad Mechelen, dienst Communicatie, Citymarketing & Toerisme

